

# Гуманісти (штука-розмова на один акт)

*особи*

перший мужик – м1

другий мужик – м2

третій мужик – м3

баба – б

**м1, м2:** обом під сорок чи трохи під п'ятдесят, однакові на зріст, хіба м1 трохи вище за м2, звичайні – ні худі, ні жирні, одіті по-городському, виглядають доглянуто; м1 – трохи занадто застібнуто, м2 – трохи аж розхристано.

**м1,** професор університету, здається загалом більш спокійним, суворим та зібраним, ніж м2 – художник. чітка диференціація за ознакою вигляду чи мовлення не передбачена.

**б** ледь чи трохи більше за 30, нижча за м1 та м2, проста, ненафарбована, погано пошита бавовняна сукня-роба, ледь є натяк на вагітність (якраз у 1 сцені), рухи грубі, мовить із постійно відкритим ротом (навіть промовляючи губні та губно-зубні звуки, котрі через це виходять лише частково), враження дефекту дикції, коли «вовча пащека» (якраз у 1 сцені).

**м3** (тільки в останній сцені) малий, жилавий, в есесівській уніформі без нашивок, чоботи, фуражка.

*говоріння та гра* практично лише серйозні, тверді, без натяку на іронію та смішки. мова п'єси подається акторами так, щоб не було сумнівів, що це – стандартна нормальна мова.

*сцена*

по задньому плану її оточує намальований плакат. ніби листівка з мальовничими ландшафтами, він демонструє упорядковано розміщені пам'ятні та визначні місця, серед яких центральне місце повинні посідати національний театр та національна опера, а вгорі, бажано в обрамленні, як на медальйонах, ідеальні й упізнавані портрети класиків – на тлі виразної зелені луків, блакиті неба та романтичних білих хмар.

у першій сцені, такій собі «інтродукції в театрі», задник сцени залишається неосвітленим; лише у другій його потроху починають освітлювати. освітленим він залишається до передостанньої (сцена 10) сцени. під час неї світло поступово тьмяніє, однак національний театр, національна опера та портрети класиків залишаються освітленими. в останній (сцена

11) сцені задник повністю затемнюється; м3 з'являється у промені світла.

**1**

м1 виходить на сцену широким кроком, одразу за ним м2 та б, м1 спонукає їх починати говорити

м1

предчинати! предчинати!

-

я тут бути

щоб бути штуки

м2

я теж тут бути

щоб бути штуки

ж я тут бути

щоб бути баби в штуки

щоб бути штуки

м2

ти чути мати баби казати

там де баби не бути

там не бути штуки

б

я не мати сказати

де баби не бути

не бути штуки

м1

ти мати не сказати

ти предполагати

-

зараз ти ходити

зараз ти іти

ти і ти зараз іти

я стояти

(до м2)

тоді ти прийти

(до б)

тоді й ти прийти

м2 (геть)

б (геть)

**2**

м1 (звернувшись до публіки, звертаючись до себе)

я тут бути  
де бути?  
я бути я  
хто бути?  
я зараз бути  
коли бути?  
я зараз тут бути

-

я мій мова бути  
мій рідний мов  
мій мов рідний чудов

*(до публіки)*

дивуйся мій чудовний рідний мов?  
їх мов кобзарск  
квітк і не чуй левицьк  
мов пуп земель  
мов цілую вам павличк  
не мов об стін  
це мов зі сцен  
сценічний мов  
мов їхній нацтеатр  
об стін не мов

*(виходить м2, наближається)*

-

мов бути мій мов похвалт мов  
завжди коли казати я я мов хвалити  
мій мов мій похвалт

м2

ти говорити добре бути  
ти мати мислити

ти слов рубати

м1

я бути же проффессор  
ти бути що?

м2

митець я бути  
що ти бути?

м1

я бути же проффессор університети  
ти бути що?

м2

велік митець я бути  
що ти бути?

м1

я бути же проффессор університет історій  
ти бути що?

м2

велік наш й інш національ митець я бути  
що ти бути?

м1

я бути же потужн університет проффессор історій  
ти бути що?

м2

велік наш і інш національ і нобель цінний митець я бути  
що ти бути?

м1

я бути же потужн університет проффессор державн історій

м2

митець я нобель цінний

м1

і я і ти нобель безцінний

м2

пани колего!

м1

пани колего!

м2

я і ти бувати нобель лауреати

м1

ми з вами колеги пани

**3**

м1

я цитувати ти один думки  
я будь історики  
це будь історики думки  
я цитувати ти один думки  
стисло себе вести  
ви родки  
то ж треба в гурти  
стисло себе вести  
слухати ти?  
стисло себе вести  
ви родки  
то ж треба в гурти

м2

це бути нацики думки

м1

так це нацики думки  
стисло себе вести

-  
ви родки  
то ж треба в гурти

м2

це бути  
було нацики думки

м1

було це бути проти манкурти  
ти не загадати – патріоти?  
національні – патріоти

-

м2

я цитувати ти один вірші  
я бути мов митець, художник мов  
я цитувати ти один з кобзар  
бродити ліс ну йти ходити  
нічого не найти хотіти  
як квітка зірка там стояти  
зоря як око там сіяти  
я рвати квіт воно вопіти  
кричати жити жити жити  
бродити ліс ну йти ходити  
нічого не найти хотіти

-

цей слов кобзар  
кобзар і вірш...  
і це мов лиш...

**4**

м1

ця рідний мов...

м2

любити ти наш рідна мов?

м1

мені наш рідна мов святее бути

м2

я так любити наше рідний мов о так

м1

мені наш рідна мов святее бути  
бути мій матір мов

м2

твій бути мій наш матір мов

м1

матір мов свята  
мені свято

м2

свято тобі і мені моя мов  
рідне мов

м1

бути край мій рідний край бути  
мов рідна матір мов бути

м2

ти і я ціла страна мій і твоє вітчизна

м1

рідний мій матір мов бути твій матір мов

м2

я твоя розуміти  
добре я розуміти

м1

я мене ти тебе добре все розуміти

м2 (швидко)

ти і я  
тебе і мене  
розуміти ся

м1

ти і я  
тебе і мене  
розуміти ся  
розуміти ся  
роз уміти ся  
-

м2 (*ще швидше*)

ти приходити праворучити струсвітати  
торгоручити рукотряхати  
я тебе –  
я приходити праворучити струсвітатися  
я приходити торгоручити ся рукотряхати ся

(*м2 хапає долоню м1 та міцно потискує*)

я приходити тебе торгоручити рукотряхати  
праворучити струсвітати  
рукосипати сміттєторсати  
я приходити тебе торгати  
титити  
я приходити тебе торгоручити рукотряхати

(*спокійно*)

праворучити струсвітати вміння бути  
рукосипати сміттєторсати знання бути  
ти проффессор бути нобель цінний

м1

ти митець бути нобель митець цінний

м2

нобель цінний проффессор...  
праворучити струсвітати вміння бути  
мистецтвою бути  
штук бути



-

м1

в мистецтво є багато гарно не  
в мистецтво нині ні багато гарно

м2

мистецтво рідна бути мов  
бути мистецтво мов би мов

м1

вітчизна мов мистецтво  
мов рідний мов вітчизна будь мистецтво

м2

мій рідне край мистецтво край

м1

вітчизн мистецтв і край

м2

мистецтв вітчизн о край...  
націосральн театр вистав!

м1

передержавн театр

м2

наційон операцъон

м1

облисенко ускорик

м2

вірвовкохор!

м1

край рідна край мистецтва край!

м2

дніпро вода чиста сльоза

м1

бути мистецтво край

-

в мистецтво є багато гарно не

в мистецтво нині ні багато гарно

м2 (виразно)

багато бути – бруду

мистецтва бруду

м1

багато бути багато бруду

багато бути мистецтво-бруду

м2

я бути мистецтво борона і оборона

м1

ти я бути міністерцтво оборона

м2

мов рідний борона

м1

вітчизна рідний борона

і оборона

м2

багато не бути не митець

буть не митець мистецтво срець

це повний срець

<...>

5

м1

це бути ніби діаложа?

м2

не лажа, істина це бути!

м1

буть істинна як наш наук-брехуха

м2

мистецтвосерство істин також бути  
цілком бути істин наш мистецтвосер

*(м2 схиляється у глибокому поклоні, витягнувши вперед руки)*

м1

ти є тебе перехлило?

м2 *(раптом верескливим, але піднесеним голосом)*

я бути не перехелило – я брехло  
гав-гав-брехло

м1 *(недовіжливо)*

ти – собакобрехло?

м2

вівчарка я брехло  
вівчарка бути  
насторожить вух  
гав пес я, хух  
-

м1 *(переконливо)*

ти будь не пес ти не брехать  
і я тебе звільнять

м2

я, брехлопес, я дію просувать

брехло ставать і пес ставать  
гав-гав вівчарка, охоронять

м1

вівчарка бути ти не мати  
ти пес не стати  
тебе звільняти  
я – дія просувать – тебе звільнять  
ти – бути – більше – не – собака

м2 (у захваті)

я – вільне – бути  
людю – бути  
гуманний люд я бути!

**6**

м1

я вірить бачить там приходить баба

м2

де думать бачить ти приходить баба?

м1

я показати ти побачить

м2

я бачить

м1

ти бачить що?

м2

я бачить ходить баба

м1

що бачить ти там бути ще?

м2

велик живіт я думать в баба бачить

м1

я вірить бачить лиш що бачить вірить

м2

я й ти вірить побачить баба і живіт великий ходить

м1

те ходить є підходити все ближче

м2

ось є воно стояти залишатись

м1

ось-ось воно рука в живіт тримати

м2

і ось воно побачити нас мати

м1

воно ось-ось рот бути роззявляти

м2

його воно свій рот занадто роззявляти

м1

і я його почути  
я вже чути

б (з правого боку, ще поза сценою)

дитя є на підході бути!

м1

ти чути?

б

дитя є на підході бути!

м1

ти зрозуміти мати?

м2

я мати зрозуміти

б

дитя є на підході бути

м1

тепер воно є ближче на підході

м2

тепер воно підходить

б *(повільно виходить до обох)*

м1

ти мусити зупинка не стояти  
ти мусити іти

б

дитя є на підході бути!

м1

ти йти примусити

м2

ти чути?  
ти мусити зупинка не стояти

м1

науки місце це тут стояти

м2

місце мистецтва тут стояти

м1

пологам місце не лежати  
ти мусити піти

б

дитя є на підході бути  
я – я хотіти проштовхнути  
за-за борт пнути  
-  
мені ти він сс борт – і пнути  
-  
допо мені ти помагати

м1

ти не казати бортанути  
аборт казати абортнути

б

сс борт пнути

м1

ти плід блажен не мусить чрева пнути

б

ес-ес я пнути

м2

аборт зробити бути вбити

м1

мочити – замочити

м2

життє зганьбити

*(м1 та м2 намагаються відігнати бабу, вона повільно просувається в лівий бік)*

<...>

8

м2

бордель про думать ти?

м1

бордель я думати завжди

м2

і як воно тобі стояти?

м1

бордель як думать про воно завжди стояти  
стоїть мені стоїть як думати завжди

м2

і я як думати бордель завжди

м1

бордель помислити це бути добрий думка  
це гострий думка

м2

мистецтво бути гострий бути думка  
це бути наш культурка

-

<...>

9

<...>

м1

я бути не в глухий кути  
я в не безвихідь йти ходити

м2 (задоволено)



ти бути в гілка тупикова  
я знати ти глухий в куті  
я знати ти не вийти – не знайти  
хід із глухий кути

м1

я в глухий кути не бути  
я – бути – в – космос  
космос – він – походить  
від неукового знання  
космічний простір неукового знання  
це бути пізнавання  
неукове, бути це  
духо-продукти  
космос – не – не бути  
матерія  
це пердухопродукти неукового знання  
я бути неуковий знань  
а неукова знань це  
нобель цінний  
я нобель цінний – науковий знань

м2

ти наукових знань нобель безцінний бути  
ти бути  
я – бути – нобель від  
мистецтв  
мистецтв від бути нобель цінний вище  
мистецька нобель бути швидше вище  
а неукова нобель цінна бути глибше  
я – не – неук наук

(тихіше)

неуком бути знань – рук реміснича трудь  
мистецько бути – ду-ха, ду-ху духовна трудь...

<...>

10

м2

ти чути?

м1

я кроки кути у кущі

м2

і вже там – підповзати, чути ти?

м1

і вже там – підповзати, бачить ти?

м2

і вже там  
підповзати

м1

терористи!

м2

ото – оце – це терористи!

м1

наше сепаратисти!

м2

хотіти – підірвати – нац театри  
знести – нацйон операцйон!

м1 (*рішуче*)

ми  
собак – мочити  
хотіти!

м2 (*із силою, спонукаючи м1*)

ми собак мочить хотіти  
уперед мочить хотіти  
терористи сучі діти  
вбити всі сепаратисти

всі убити захотіти!  
приступити! приступити

-

*(змінюючи тон, із острахом)*

скупчитись! це! оточити!  
оточити – ми  
оточене воно – вони

-

*м1 (спокійно, серйозно)*

ти  
страхи не мати  
страху не мати

*(упевнено)*

ми – мусити – вмирати  
зараз: вмерти – побажати  
помирати мати  
помирать бажати  
терористи! ой! піф-паф!

*м2*

терористи! піф-паф-паф!

*м1*

життя хай бути  
нацтеатр!

*м2*

нацтеар

*м1*

най хай живе!  
най – нацьйон!

*м2*

операцьйон!

(вибух гранати)

обоє аааааааааааааааа падають

M1

ти руку моя ще подати

M2

ти руку моя ще віддати

M1

за бога!  
за вітчизну!

M2

наш – рідне – мов  
я – помирати

(видихаючи перед смертю)

(aaaaaaaaaaaaaaaa)

M1

гаарно – рідна – мооов  
ти – жиити  
я поме-ме-мерти  
ти – жиити  
у безсме-  
ме-ме-ме  
ртних твор-р-рах

(випускаючи дух)

(aaaaaaaaaaaa.....)

**11**

мЗ (входить з правого боку – сім широких солдатських кроків; різко, командним тоном)

не ховати!  
не ховати!  
ці двоє!  
вішать обоє!

вішать на мури!  
вішать на видно!  
зараз!  
зробити!  
на видно робити!  
двоє висіти!  
ці двоє!  
обоє!

-

рідний мов кров вкрити мати  
ці обоє.  
рідний край кров вкрити мати  
ці обоє.  
вішать двоє!  
стіни мати!

*(такими ж кроками виходить на ліву сторону, сім кроків, на четвертому кроці зникає світло)*

*(коротка тиша; потому – звук магнітофонного запису, глухий, розлогий, із захлинанням)*

[Коментар перекладача Богдана Сторохи](#)